

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ  
ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ:  
актуальні проблеми  
та шляхи їх вирішення**

Матеріали постійно діючого науково-практичного семінару  
(м. Харків, 26 жовтня 2018 року)

Випуск 10 (ювілейний)

Харків  
«Право»  
2018

УДК 343.132(477)  
Д70

Редакційна колегія:  
**М. В. Членов** (головний редактор);  
**Л. М. Леженіна** (заступник головного редактора);  
**О. В. Косьмін**

*Редаколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.  
Відповідальність за зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори*

Д70 **Досудове** розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали постійно діючого наук.-практ. семінару (м. Харків, 26 жовт. 2018 р.) / редкол.: М. В. Членов (голов. ред.), Л. М. Леженіна (заст. голов. ред.), О. В. Косьмін. – Харків : Право, 2018. – Вип. 10 (ювіл.). – 306 с.

ISBN 978-966-937-508-7

До збірника увійшли тези доповідей, виступи науковців, практичних працівників та курсантів, присвячені проблемам розслідування злочинів, удосконаленню кримінального процесуального, кримінального та інших галузей законодавства України.

Для співробітників правоохоронних органів, науковців, викладачів, курсантів і студентів вищих юридичних навчальних закладів.

**УДК 343.132(477)**

Адреса Інституту: м. Харків, вул. Мироносицька, 71,  
телефон/факс (057) 700-34-55  
E-mail: ipuk@ssu.gov.ua

ISBN 978-966-937-508-7

© Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого, 2018  
© Інститут підготовки юридичних кадрів для  
Служби безпеки України, 2018  
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018

## **Гловюк Ірина Василівна**

завідувач кафедри кримінального процесу  
Національного університету  
«Одеська юридична академія», доктор  
юридичних наук, доцент

## **Зіньковський Ігор Петрович**

аспірант кафедри кримінального процесу  
Національного університету  
«Одеська юридична академія»

# **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДСУДНОСТІ КЛОПОТАНЬ СТОСОВНО ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ**

Стаття 132 КПК України у чинній редакції передбачає, що клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування. Аналогічну норму містить ч. 1 ст. 184 КПК України, яка регламентує підсудність клопотання слідчого, прокурора про застосування запобіжного заходу. Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися із клопотанням про застосування запобіжного заходу до особи, яку затримано без ухвали про дозвіл на затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а якщо це неможливо у строк, передбачений частиною другою статті 211 КПК України, – до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого особа була затримана (ч. 1 ст. 192 КПК).

Натомість, Розділ 2 КПК України містить і інші положення щодо підсудності клопотань, пов'язаних із заходами забезпечення кримінального провадження. Наприклад, ч. 1 ст. 200 КПК України передбачає, що прокурор, слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися в порядку, передбаченому статтею 184 цього Кодексу, до слідчого судді, суду із клопотанням про зміну запобіжного заходу, в тому числі про скасування, зміну або покладення додаткових обов'язків, передбачених частиною п'ятою статті 194 КПК України.

Проте, клопотання підозрюваного, обвинуваченого про зміну запобіжного заходу, в тому числі про скасування та зміну додаткових обов'яз-

ків, подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування (ч. 1 ст. 201 КПК України). Клопотання про продовження строку тримання під вартою також подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування (ч. 2 ст. 199 КПК України). У такому ж порядку подається клопотання про продовження строку додаткових обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України (ч. 6 ст. 194 КПК України).

Проблеми мають місце на практиці, коли місцезнаходження органу досудового розслідування відрізняється від місця здійснення досудового розслідування.

Така неузгоджена нормативна регламентація також викликає зауваження по ряду аспектів. По-перше, загальних правил підсудності клопотань про зміну та скасування заходів забезпечення кримінального провадження немає. По-друге клопотання сторони обвинувачення та сторони захисту про зміну запобіжного заходу можуть опинитися у силу таких правил у різних судах. По-третє, підсудність клопотання обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та про продовження строку тримання під вартою є різною, а отже, ці клопотання можуть опинитися у силу таких правил у різних судах. По-четверте, підсудність клопотання сторони обвинувачення про зміну, скасування, покладення додаткових обов'язків сторони обвинувачення та клопотання сторони обвинувачення про продовження строку додаткових обов'язків є різною, а отже, ці клопотання можуть опинитися у силу таких правил у різних судах.

З іншого боку проблеми, є питання тлумачення «місце знаходження органу досудового розслідування» та «місце здійснення досудового розслідування».

Останнім часом зміни до ст.ст. 132, 184 КПК України вносилися 3 жовтня 2017 року Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» та 22 березня 2018 року Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо уточнення окремих положень».

Певна безсистемність та непослідовність змін та доповнень, відсутність їх кореляції з іншими положеннями Розділу 2 КПК України призвели до неуніфікованості підсудності клопотань, які стосуються заходів забезпечення кримінального провадження, коли клопотання сторони обвинувачення та сторони захисту про зміну запобіжного заходу мають

різну підсудність, клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та клопотання про продовження строку тримання під вартою мають різну підсудність, клопотання сторони обвинувачення про зміну, скасування, покладення додаткових обов'язків сторони обвинувачення та клопотання сторони обвинувачення про продовження строку додаткових обов'язків мають різну підсудність. Більше того, положення ч. 1 ст. 201 КПК України, ч. 2 ст. 199 КПК України, ч. 6 ст. 194 КПК України натепер не відповідають положенням ст.ст. 132 та 184 КПК України.

Статті 132 та 184 КПК України, у свою чергу, не вирішують питання щодо чіткості визначення місцезнаходження органу досудового розслідування. Все це у певних випадках призводить до порушення права підозрюваного на повноважний суд. Тому чинне кримінальне процесуальне законодавство потребує уніфікації питань підсудності у вищенаведених статтях із одночасним вирішенням питання про встановлення місцезнаходження органу досудового розслідування та підсудності клопотань у випадку розслідування слідчою групою.

Тому слід запропонувати такі зміни та доповнення до КПК України, з урахуванням вже наявних пропозицій щодо співвідношення обрання та застосування заходів забезпечення кримінального провадження та формувань ст. 132 КПК України [1, с. 89, 91; 2, с. 604–605]:

частину другу статті 132 викласти у такій редакції:

«2. Клопотання про обрання, зміну, скасування заходів забезпечення кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, передбачений частиною першою статті 38 цього Кодексу.

При здійсненні досудового розслідування слідчою групою клопотання про обрання, зміну, скасування заходів забезпечення кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого проводиться досудове розслідування.»;

абзац перший частини першої статті 184 викласти у редакції:

«Клопотання слідчого, прокурора про обрання запобіжного заходу подається до місцевого загального суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, передбачений частиною першою статті 38 цього Кодексу. При здійсненні досудового розслідування слідчою групою клопотання подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого проводиться досудове розслідування. Клопотання повинно містити:»;

частину першу статті 192 викласти у редакції:

«1. Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором має право звернутися із клопотанням про застосування запобіжного заходу до особи, яку затримано без ухвали про дозвіл на затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, передбачений частиною першою статті 38 цього Кодексу, а при здійсненні досудового розслідування слідчою групою клопотання – до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого проводиться досудове розслідування. Якщо це неможливо у строк, передбачений частиною другою статті 211 цього Кодексу, – до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого особа була затримана»;

частину другу статті 199 викласти у редакції:

«2. Клопотання про продовження строку тримання під вартою подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, передбачений частиною першою статті 38 цього Кодексу. При здійсненні досудового розслідування слідчою групою клопотання подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого проводиться досудове розслідування.»;

частину першу статті 201 викласти у редакції:

«1. Підозрюваний, до якого застосовано запобіжний захід, його захисник, має право подати до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, передбачений частиною першою статті 38 цього Кодексу, клопотання про зміну запобіжного заходу, в тому числі про скасування чи зміну додаткових обов'язків, передбачених частиною п'ятою статті 194 цього Кодексу та покладених на нього слідчим суддею, чи про зміну способу їх виконання. При здійсненні досудового розслідування слідчою групою клопотання подається до місцевого загального суду, у межах територіальної юрисдикції якого проводиться досудове розслідування.»

### **Використані джерела:**

1. Гловюк І. В. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження: питання системності // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2017. – № 12. – С. 87–92. – С. 89, 91.
2. Зінковський І. П. Повноваження слідчого під час обрання, зміни та скасування заходів забезпечення кримінального провадження // Кримінальний

процесуальний кодекс 2012 року: ідеологія та практика правозастосування: колективна монографія / За заг. ред. Ю. П. Аленіна; відпов. за вип. І. В. Гловюк. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С. 597–631. – С. 604–605.

**Гончаренко Ганна Анатоліївна**  
доцент спеціальної кафедри № 1  
ПШОК для СБ України НЮУ  
ім. Я. Мудрого,  
кандидат юридичних наук

## **ДО ПИТАННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД**

Питання обмеження конституційних прав і свобод людини, зокрема і під час розслідування та розкриття злочинів, безперечно повинні розглядатися у взаємозв'язку з визначенням меж таких обмежень та розкриттям вимог, що пред'являються до закону, який закріплює конкретні обмеження прав і свобод людини при розкритті та розслідуванні злочинів. А гарантією дотримання законності під час здійснення обмежень конституційних прав людини слугуватиме судовий контроль.

Згідно Загальної декларації прав людини, що прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10.12.1948 року – кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому можливий вільний та повний розвиток її особи. При здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати лише таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві (ст. 29).

Сфера кримінального провадження є саме тією сферою правотворчої й правозастосовної державної діяльності, в якій обмеження прав людини є об'єктивно необхідним явищем для успішного досягнення сучасного правозахисного призначення кримінального провадження, охорони прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть у ньому участь, а також для швидкого і повного розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден